

ਐਸਐਸ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਸੀਜੇ ਅਤੇ ਡੀਐਸ ਤਿਵਾਤੀਆ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇ.

ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ,-ਜਵਾਬਦਾਰ।

1979 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰ. 241।

¹ 10 ਅਪ੍ਰੈਲ 1981

ਭੋਜਨ ਮਿਲਾਵਟ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ (1954 ਦਾ XXXVII) ਧਾਰਾਵਾਂ (21a) ਅਤੇ (ix) ਅਤੇ 16(1) (a) (i)- ਭੋਜਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ- ਅਜਿਹੇ ਲੇਖ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਜਾਂ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦਾ ਮਿਆਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ-*Sel ler*—ਕੀ ਇੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਰ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 16 (1) (a) (i) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ।

ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਉਹ ਪਟਾਸ਼ਾ, ਜਿਸਦਾ ਮਿਆਰ ਜਾਂ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਜਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੋ ਭੋਜਨ ਮਿਲਾਵਟ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ, 1954 ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਸਾਬਣ ਪੱਥਰ, ਇੱਕ ਪਦਾਰਥ ਨਾਲ ਲੇਪ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਘੋਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (ਈ) ਤੋਂ (ਆਈ) ਜਾਂ (ਆਈ) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਆਈਏ) ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਵਟ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਜਿਸ ਨੇ ਪਟਾਕੇ ਵੇਚੇ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਰੱਖੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 (1) (ਏ) (ਆਈ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। (ਧਾਰਾ 7 ਅਤੇ 16)।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਐਚ.ਐਸ.

ਡੀ.ਐਸ.ਕੀਰ, ਏਜੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਕੀਲ।

ਨਿਰਣਾ

ਡੀਐਸ ਤਿਵਾਤੀਆ, ਜੇ.-

(1) ਨਰੇਸ਼ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਫੂਡ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਡਾ.ਸੁਖਜੀਤ ਸਿੰਘ ਔਜਲਾ ਵੱਲੋਂ ਖਰੀਦੇ ਗਏ 750 ਗ੍ਰਾਮ ਪਟਾਕਿਆਂ ਦਾ ਸੈਂਪਲ। ਕੁਮਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਟਾਂਡਾ ਵਿਖੇ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ਨੇੜੇ ਆਪਣੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਰੱਖੇ ਗਏ 10 ਕਿਲੋ ਪਟਾਕਿਆਂ 'ਚੋਂ ਪਬਲਿਕ ਐਨਾਲਿਸਟ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ 'ਤੇ ਸਾਬਣ-ਪੱਥਰ ਨਾਲ ਲਿਪਿਆ ਹੋਇਆ ਪਾਇਆ ਗਿਆ- ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪੀ.ਡੀ. , ਪਟੀਸ਼ਨਰ 'ਤੇ ਖੁਰਾਕ ਮਿਲਾਵਟ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1954 ਦੀ ਧਾਰਾ 16(1) (a) (i) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(2) ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਕਿ ਫੂਡ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਪਟਾਕਿਆਂ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਉਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਸਾਬਣ-ਪੱਥਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ।

ਪਟਾਸਿਆਂ 'ਤੇ ਪਟਾਸਿਆਂ 'ਤੇ ਲੇਪ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸਾਬਣ-ਪੱਥਰ ਦੀ ਪਰਤ ਨੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਟਾਸਿਆਂ ਨੂੰ ਘਟੀਆ ਕੁਆਲਿਟੀ ਦਾ ਰੈਂਡਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਪਟਾਸੇ ਮਿਲਾਵਟੀ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (ਆਈਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੋਸ਼ੀ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਸਖਤ ਕੈਦ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ 2,000 ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਾ ਦੇਣ 'ਤੇ ਹੋਰ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ।

(3) ਦੋਸ਼ੀ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਇਕ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਜਿਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

(4) ਛੋਟਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ, ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16(1) (ਏ) (i) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਅਧੀਨ ਐਕਟ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂ ਹੋਰ, ਪਟਾਸਿਆਂ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਜਾਂ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦਾ ਮਿਆਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾਬਣ-ਪੱਥਰ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਪਟਾਸਿਆਂ 'ਤੇ ਲੇਪ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸਿਹਤ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(5) ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਟਾਸਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ- ਨਾ ਹੀ ਸਾਬਣ ਦੇ ਪੱਥਰ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਪਟਾਸਿਆਂ 'ਤੇ ਲੇਪ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸਿਹਤ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਵਾਲ ਇਹ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਿਰਫ ਸਾਬਣ-ਪੱਥਰ ਦੀ ਪਟਾਸਿਆਂ 'ਤੇ ਪਰਤ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪਟਾਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਹੀ ਪਟਾਸਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਵਟੀ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16(1) (ਏ) (i) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

(6) ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮਿਲਾਵਟ ਦੀ ਕਿਸਮ, ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16(1) (a) (i) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੈ, ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, 'ਮਿਲਾਵਟ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2, ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪਦਾਰਥ ਨੂੰ 'ਮਿਲਾਵਟ' ਹੋਣ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ:

"2. ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਲੋੜ ਨਾ ਹੋਵੇ:

* * * * *

(ia) 'ਮਿਲਾਵਟ' - ਭੋਜਨ ਦੀ ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਵਟੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ -

(a) ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ ਲੇਖ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਕੁਦਰਤ, ਪਦਾਰਥ ਜਾਂ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ

ਉਸ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਲਈ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸ ਕੁਦਰਤ, ਪਦਾਰਥ ਜਾਂ ਗੁਣ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਹੈ ਜਾਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ;

(b) ਜੇ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪਦਾਰਥ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੇ ਲੇਖ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਸਾਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਕੁਦਰਤ, ਪਦਾਰਥ ਜਾਂ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ;

(c) ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਘਟੀਆ ਜਾਂ ਸਸਤਾ ਪਦਾਰਥ ਲੇਖ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਪਦਾਰਥ ਜਾਂ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾ

Naresh Kumar v. State of Punjab (D. S. Tewatia, J.)

ਸਕੇ;

- (d) ਜੇ ਲੇਖ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਮੂਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਪਦਾਰਥ ਜਾਂ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇ;
- (e) ਜੇ ਲੇਖ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪੈਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਪਾਗਲ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਗੰਧਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਸਿਹਤ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ;
- (f) ਜੇਕਰ ਲੇਖ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੰਦੇ, ਗੰਦੇ, ਸੜੇ, ਸੜੇ ਜਾਂ ਰੋਗੀ ਜਾਨਵਰ ਜਾਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਾਂ ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹਨ ਜਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਖਪਤ ਲਈ ਹੋਰ ਅਯੋਗ ਹਨ;
- (g) ਜੇ ਲੇਖ ਕਿਸੇ ਰੋਗੀ ਜਾਨਵਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;
- (h) ਜੇਕਰ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਸਿਹਤ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ;
- (i) ਜੇਕਰ ਲੇਖ ਦਾ ਕੰਟੇਨਰ, ਭਾਵੇਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਪਦਾਰਥ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਸਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ;
- (j) ਜੇਕਰ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰੰਗਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰੰਗ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੇ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰੰਗੀਨ ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀਆਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਹੈ;
- (k) ਜੇ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੋਈ ਵੀ ਵਰਜਿਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਆਗਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪ੍ਰੀਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ;

~

ਵੇ • «•#*»« ngfrirt tJSt t-'
ਬਲੇਡ.....

- (l) ਜੇਕਰ ਲੇਖ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਜਾਂ ਸੁੱਧਤਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਮਿਆਰ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਤੱਤ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀਆਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਸਿਹਤ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ;
- (m) ਜੇਕਰ ਲੇਖ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਜਾਂ ਸੁੱਧਤਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਮਿਆਰ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਤੱਤ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਵੈਰੀਬੀ ਲਿਟੀ ਦੀਆਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਸਿਹਤ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ;

*

*

*

*

*

*

*

*

(ix) 'ਗਲਤ ਬ੍ਰਾਂਡ'—ਭੋਜਨ ਦੀ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਬ੍ਰਾਂਡ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ-

- (a) ਜੇਕਰ ਇਹ ਭੋਜਨ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਸਤੂ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠ ਇਸਨੂੰ ਵੇਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਨਕਲ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਸਦਾ ਬਦਲ ਹੈ, ਜਾਂ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਸਮਾਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਸਲੀ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੇਬਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

- (b) ਜੇਕਰ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਉਤਪਾਦ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ;
- (c) ਜੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਵੇਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਭੋਜਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ;
- (d) ਜੇ ਇਹ ਇੰਨਾ ਰੰਗਦਾਰ, ਸੁਆਦਲਾ ਜਾਂ ਕੋਟੇਡ ਪਾਊਡਰ ਜਾਂ ਪਾਲਿਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਲੇਖ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਛੁਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇ ਲੇਖ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਜਾਂ ਵੱਧ ਕੀਮਤ ਵਾਲਾ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹੈ;
- (e) ਜੇਕਰ ਲੇਬਲ 'ਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸਦੇ ਲਈ ਝੂਠੇ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ;
- (f) ਜੇ, ਜਦੋਂ ਉਤਪਾਦਕ ਜਾਂ ਉਤਪਾਦਕ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਸੀਲ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੈਕੇਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੇਚੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਰੇਕ ਪੈਕੇਜ ਦੀ ਸਮਗਰੀ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਾਹਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ;
- (g) ਜੇਕਰ ਪੈਕੇਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਪੈਕੇਜ ਉੱਤੇ ਲੇਬਲ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਬਿਆਨ, ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਜਾਂ ਡਿਵਾਈਸ ਰੱਖਦਾ ਹੈ

ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਦਾਰਥ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਜਾਂ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ ਹਨ; ਜਾਂ ਜੇ ਪੈਕੇਜ ਇਸਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ;

- (h) ਜੇਕਰ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਪੈਕੇਜ ਜਾਂ ਪੈਕੇਜ 'ਤੇ ਲੇਬਲ ਲੇਖ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਜਾਂ ਨਿਰਮਾਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫਰਜ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਨਾਮ ਰੱਖਦਾ ਹੈ;
- (i) ਜੇਕਰ ਇਹ ਖਾਸ ਖੁਰਾਕੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਹੋਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਹੋਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸਦੇ ਲੇਬਲ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜੋ ਇਸਦੇ ਵਿਟਾਮਿਨ, ਖਣਿਜ ਜਾਂ ਹੋਰ ਖੁਰਾਕੀ ਗੁਣਾਂ ਬਾਰੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਦੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਇਸਦੇ ਮੁੱਲ ਬਾਰੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ;
- (j) ਜੇਕਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਨਕਲੀ ਸੁਆਦ, ਨਕਲੀ ਰੰਗ ਜਾਂ ਰਸਾਇਣਕ ਰੱਖਿਅਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਘੋਸ਼ਣਾਤਮਕ ਲੇਬਲ ਦੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ;
- (k) ਇਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲੇਬਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ : ** * * * * * * * * 5)

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 (1) (a) (i) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ:

“16. (1) ਉਪ-ਧਾਰਾ (IA) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ-

- (a) ਚਾਹੇ ਉਹ ਖੁਦ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਯਾਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਭੋਜਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵਸਤੂ ਸਟੋਰ ਕਰਦਾ, ਵੇਚਦਾ ਜਾਂ ਵੰਡਦਾ ਹੈ- i()

Naresh Kumar v. State of Punjab (D. S. Tewatia, J.)

- (1) ਜੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (m) of clause (ia) of section 22 of the Act ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮਿਲਾਵਟੀ ਹੈ, ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਧਾਰਾ (ix) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਗਲਤ ਬੁਝਾਵਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਉਪਬੰਧ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮਨਾਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਫੂਡ (ਸਿਹਤ) ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ: ਉਹ ਈ ਜੁਰਮਾਨੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜੇ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 16 (1) (ਏ) (i) ਦੀ ਪੜਚੋਲ, ਉੱਪਰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਇਹ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੇ 'ਮਿਲਾਵਟ ਵਾਲੇ' ਭੋਜਨ ਲਈ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ (ਆਈਏ) ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਐਮ) ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 2 ਦੀ ਧਾਰਾ (ix) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅਜਿਹੇ ਗਲਤ ਬੁਝਾਵਟ ਲਈ।

(7) ਪਟਾਸਾ, ਜਿਸਦਾ ਮਿਆਰ ਜਾਂ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਜਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੇ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਸਾਬਣ-ਪੱਥਰ ਨਾਲ ਲੋਪ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਪਦਾਰਥ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਨਹੀਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਲਈ, ਧਾਰਾ 2 ਦੀ ਧਾਰਾ (ia) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (e) ਤੋਂ '(i) ਜਾਂ (m) ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਵਟ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(8) ਮਾਮਲਾ *ਰੀਸ ਇੰਟੀਗਰਾ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।* ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਾਲ 1966 ਵਿੱਚ, *ਐਮ. ਵੀ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਨਮਬੀਸਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ*, (1) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਭੋਜਨ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦਾ ਮਿਆਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16(1) (a) (i) ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੁਰਮਾ ਇਹ ਉਹ ਕੇਸ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੱਖਣ-ਦੁੱਧ ਵਿੱਚ 11 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪਾਣੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ- ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੱਖਣ-ਦੁੱਧ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਜਾਂ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਸੀ. ਚਾਰਜ ਕੀਤਾ।

(9) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ, *ਐਮ. ਵੀ. ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਨਮਬੀਸਨ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ), ਸ਼ਾਂਤੀ ਬੱਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ*, (2), ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਗਾਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16(1) (ਏ) (i) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਨਸਪਤੀ ਘੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਵਟੀ ਰੇਪਸੀਡ ਤੇਲ ਦੀ ਮਿਲਾਵਟ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਤੇਲ ਇੱਕ ਤੱਤ ਸੀ, ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਿਆਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰੇਪਸੀਡ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ.

(10) *ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ (3)* ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੀਤਾ।

- (1) ਏਆਈਆਰ 1966 ਐਸਸੀ 1676।
- (2) 1976 CLR (Pb. and Har.) 34.
- (3) 1978 CLR (Pb. and Har.) 12.

ਕਾਰਬੋਨੇਟਿਡ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿੱਟਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੈਕਰੀਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਬੋਨੇਟਿਡ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਜਾਂ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਮਿਆਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(11) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫਿਰ *ਹਰੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ*, (4) ਵਿੱਚ ਦਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਪਾਮ-ਤੇਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਜਾਂ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਮਾਪਦੰਡ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਚੱਲਿਆ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16(1) (ੳ) (i) ਦੀ ਸ਼ਰਾਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

(12) ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, *ਲੇਖ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਰਾਜ*, (4 ਏ) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਫਲ-ਕਰੀਮ ਨੂੰ ਮਿਲਾਵਟੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, *ਐਮਵੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਨਬੰਬੀਸਨ ਦੇ ਕੇਸ* (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ *ਹਰੀ ਸੰਕਰ ਬੈਨਰਜੀ ਬਨਾਮ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਕਲਕੱਤਾ*, (5), ਅਤੇ *ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਬਨਾਮ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ*, (6), ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫਲ-ਕਰੀਮ ਆਈਸ-ਕਰੀਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਫਲ-ਕਰੀਮ ਲਈ ਕੋਈ ਮਿਆਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਹੜਾ-ਸਟਿੱਕ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਉਤਪਾਦ ਦੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਰ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਸਿਧਾਂਤ ਜਾਂ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ 'ਤੇ, ਕੋਈ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(13) ਸ੍ਰੀ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੀਰ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ- ਸਫੇਟ, ਨੇ ਸਾਨੂੰ *ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਬਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਸਤ ਪਾਲ ਕਪੂਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ*, (7), *ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ। ਮਨੀਬਾਈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ*, (8), *ਸ਼ਰੀਫ ਅਹਿਮਦ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ ਰਾਜ*, (9), *ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ*, (10), ਅਤੇ *ਰਕਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ*, (11)।

(14) ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਕੀਰ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦੱਸਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਦੂਰੋਂ ਵੀ ਢੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ

- (4) 1979 (II) F.A.C. 105.
- (4A) 1980 ਸੀ.ਐਲ.ਆਰ. (ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ) 148.
- (5) 1973 ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਲਾਅ ਜਰਨਲ, 1264.
- (6) 1972
FAC 41.
- (7) 1962
ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ.
799
- (8) 1973
FAC 349 (SC- ਕੇਸ)।
- (9) 1980
ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ.
352.
- (10) 1980 (1) FAC 353
- (11) 1980 (11) FAC 11,

Naresh Kumar v. State of Punjab (D. S. Tewatia, J.)

ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਰਾਜ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

(15) ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟਾਸ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਰਿਕਾਰਡ ਬਿਲਕੁਲ ਬੇਕਾਰ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਬਣ-ਪੱਥਰ ਸਿਹਤ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਪਦਾਰਥ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖਾਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(16) ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਝਿਜਕ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16(1) (ਏ) (i) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਉਸਦੀ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

S. S. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, C. J.- ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਐਨ. ਕੇ. ਐਸ

ਐੱਸ. ਐੱਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ. ਜੇ. ਐੱਡ. ਐੱਮ. ਆਰ. ਸ਼ਰਮਾ, ਜੇ.

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਅਪੀਲੈਟਸ।

ਬਨਾਮ

ਟਿੱਕਾ ਸਿੰਘ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਜਵਾਬਦੇਹ।

ਪੱਤਰ ਪੋਸਟ ਅਪੀਲ ਨੰ. 717 ਦੇ! 1980

21 ਅਪ੍ਰੈਲ 1981

ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨਿਯਮ 1934—ਨਿਯਮ 13.1, 13.7, 13.8, 13.20 ਅਤੇ 13.21— ਲੋਅਰ ਸਕੂਲ ਕੋਰਸ—ਪੁਲਿਸ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਜੋ ਵਧੀਆ ਖੇਡ ਪੁਰਸ਼ ਹਨ—ਕੀ ਨਿਯਮ 13.20 ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਇਮਤਿਹਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕੋਰਸ ਲਈ ਯੋਗ ਹਨ— ਨਿਯਮ 13.20 ਵਿਚ ਵਿੱਲ। ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਵਿੱਲ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਹੁਕਮ—ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ—ਕੀ ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਰੈਂਕ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ 5 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤਰੱਕੀ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀ ਪੱਧਰ ਜਾਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਬਖ਼ਸ਼ਦੇ ਕਿ ਉਹ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਯੋਗ ਹੋਣ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਸੰਬੰਧੀ ਸ਼ਰਤ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਭਾਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ